

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (correlational descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการตนเองและปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการตนเอง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ภาพสะท้อนทางความคิดต่อการเจ็บป่วย การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมในผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ที่มารับการรักษาที่แผนกไตเทียมโรงพยาบาลนครพิงค์ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก และโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จำนวน 110 ราย ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม 2554 เลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้คือ มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่ได้รับการประเมินสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบสติปัญญา (Mental Status Questionnaire) ของ คาห์น และคณะ (Kahn et al., 1960) เป็นผู้ที่ไม่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ โดยใช้แบบประเมินกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน ดัชนีภาวะซึมเศร้า รวมถึงมีความสมัครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดพฤติกรรมการจัดการตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัดการจัดการตนเองของ นางลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์ มีข้อคำถามจำนวน 32 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าความตรงตามเนื้อหา คือ .90 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 3) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก โดยมีค่าความตรงตามเนื้อหา คือ .78 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 4) แบบวัดภาพสะท้อนทางความคิดต่อการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ปรับภาษาในข้อคำถามในแบบวัดภาพสะท้อนทางความคิดต่อการเจ็บป่วยของ นางลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์ (2548) โดยปรับภาษาในข้อคำถามให้เหมาะกับกลุ่ม

ตัวอย่าง เครื่องมือนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาแล้ว จึงไม่ทำการทดสอบซ้ำ มีข้อคำถามจำนวน 32 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 5) แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ปรับภาษาในข้อคำถามแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ นงลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์ (2548) โดยปรับภาษาในข้อคำถามให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง มีข้อคำถามจำนวน 32 ข้อ ลักษณะ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าความตรงตามเนื้อหา คือ .94 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 6) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ที่ผู้วิจัยได้ปรับภาษาในข้อคำถามแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของ สุภรา โดตันคำ (2551) โดยปรับภาษาในข้อคำถามให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาแล้ว จึงไม่ทำการทดสอบซ้ำ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 เมื่อแบบวัดทั้งหมดได้ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบวัดไปดำเนินการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติพรรณนา ส่วนแบบวัดพฤติกรรมจัดการตนเอง แบบวัดภาพสะท้อนทางความคิดต่อการเจ็บป่วย แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง และแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม โดยการหาช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาที่ได้รับการรักษากับพฤติกรรมจัดการตนเอง นั้นใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation) ส่วนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ภาพสะท้อนทางความคิดต่อการเจ็บป่วย การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ต่อพฤติกรรมจัดการตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) และวิเคราะห์อำนาจการทำนาย ได้แก่ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเองและการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมจัดการตนเองใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (all enter)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมจัดการตนเองโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} \pm SD = 123.20 \pm 9.51$) และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมจัดการตนเองจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมจัดการตนเองด้านการแพทย์ ด้านบทบาทที่ดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน และด้านอารมณ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} \pm SD = 102.92 \pm 8.90, 8.35 \pm 1.40, 12.0 \pm 2.38$)
2. กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเองและการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 20.45 \pm 2.23, 175.48 \pm 11.04, 2.64 \pm 4.05$) และภาพสะท้อนทางความคิดต่อการเจ็บป่วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} \pm S.D. = 225.42 \pm 21.08$)
3. ปัจจัยส่วนบุคคลเฉพาะอายุ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการตนเองในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
4. ปัจจัยส่วนบุคคลเฉพาะอายุ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายร้อยละ 41 ของพฤติกรรมจัดการตนเอง ($p < .01$)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติพยาบาล พยาบาลสามารถวางแผนการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง มีพฤติกรรมจัดการตนเองที่ถูกต้อง โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง และให้ความรู้ในการปฏิบัติตัวแก่ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลหลัก รวมทั้งเรื่องการสนับสนุนทางสังคมให้มีส่วนร่วมด้วย
2. ด้านการวิจัยทางการแพทย์ นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดโปรแกรมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว และการสนับสนุนทางสังคมในผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง
3. ด้านการศึกษาทางการแพทย์ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียน การสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ เกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการตนเอง เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง ความรู้เกี่ยวกับการ

ปฏิบัติตัว และการสนับสนุนทางสังคมในผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ การที่ข้อมูลดังกล่าวไม่มีการหลากหลาย จึงอาจทำให้การทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ได้รับการรักษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับพฤติกรรมการจัดการตนเอง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยการกระจายของส่วนบุคคลมากขึ้น และควรการศึกษาต่อเนื่องถึงประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมการจัดการตนเองที่พัฒนาขึ้นโดยการดำเนินการกับปัจจัยอิทธิพลได้แก่ การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการตนเอง ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ และการสนับสนุนทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องต่อไป